

ÚVOD DO ŠTÚDIA
archeológie Predného východu

OSNOVA

1. **Úvod** do problematiky, **predstavenie** nášho oddelenia
2. **Počiatky bádateľského záujmu: stredovek**
3. **Počiatky bádateľského záujmu: starožitnícka etapa**
4. **Anglickí, francúzski bádatelia v 19. storočí**
5. **Výskumy pred prvou svetovou vojnou: Babylon, Aššur**
6. **Bedřich Hrozný a rozlúštenie chetitského jazyka**
7. **Alois Musil: moravský Lawrence z Arábie?**
8. **Leonard Woolley a zrodenie predovýchodnej terénnej archeológie (1920)**
9. **Ženy v predovýchodnej archeológii: Gertrude Bell, Kathleen Kenyon, Dorothy Garrod...**
10. **Medzivojnové obdobie: Francúzske výskumy, nemecké výskumy**
11. **Henri Frankfort a zrod predovýchodnej archeológie ako historickej disciplíny**
12. **Vývoj po roku 1945: interdisciplinárny prístup, orientácia na problémy,**
13. **Vývoj po roku 1945: postprocesuálna archeológia, komunitné projekty, súčasný stav disciplíny**
14. **Významné pracoviská** venujúce sa archeológii Predného východu
15. **Významné periodiká** vzťahujúce sa k archeológii Predného východu
16. **Významné osobnosti** súčasnej predovýchodnej archeológie

Kto je kto: Ian Hodder, Klaus Schmidt, Reinhard Bernbeck, Susan Pollock, Roger and Wendy Matthews, atď.

Rozcvička

Čím sa vyznačoval záujem o staroveké pamiatky Blízkeho východu v období stredoveku?

Vývoj po roku 1500

Éra objaviteľská

Okrem pútnikov sa medzi cestovateľmi objavujú aj osoby svetského stavu (obchodníci)

Obchodníci hľadali:

- odbytiská svojho tovaru
- nový exotický tovar

Do Európy sa dostávajú prvé ukážky klinopisu

V atmosfére vznikajúceho osvietenstva

sa Európania začínajú zaoberať pramennou

kritikou stredovekých zdrojov a ich dôkladným

preverovaním (hlavne cirkevné kruhy – bollandisti)

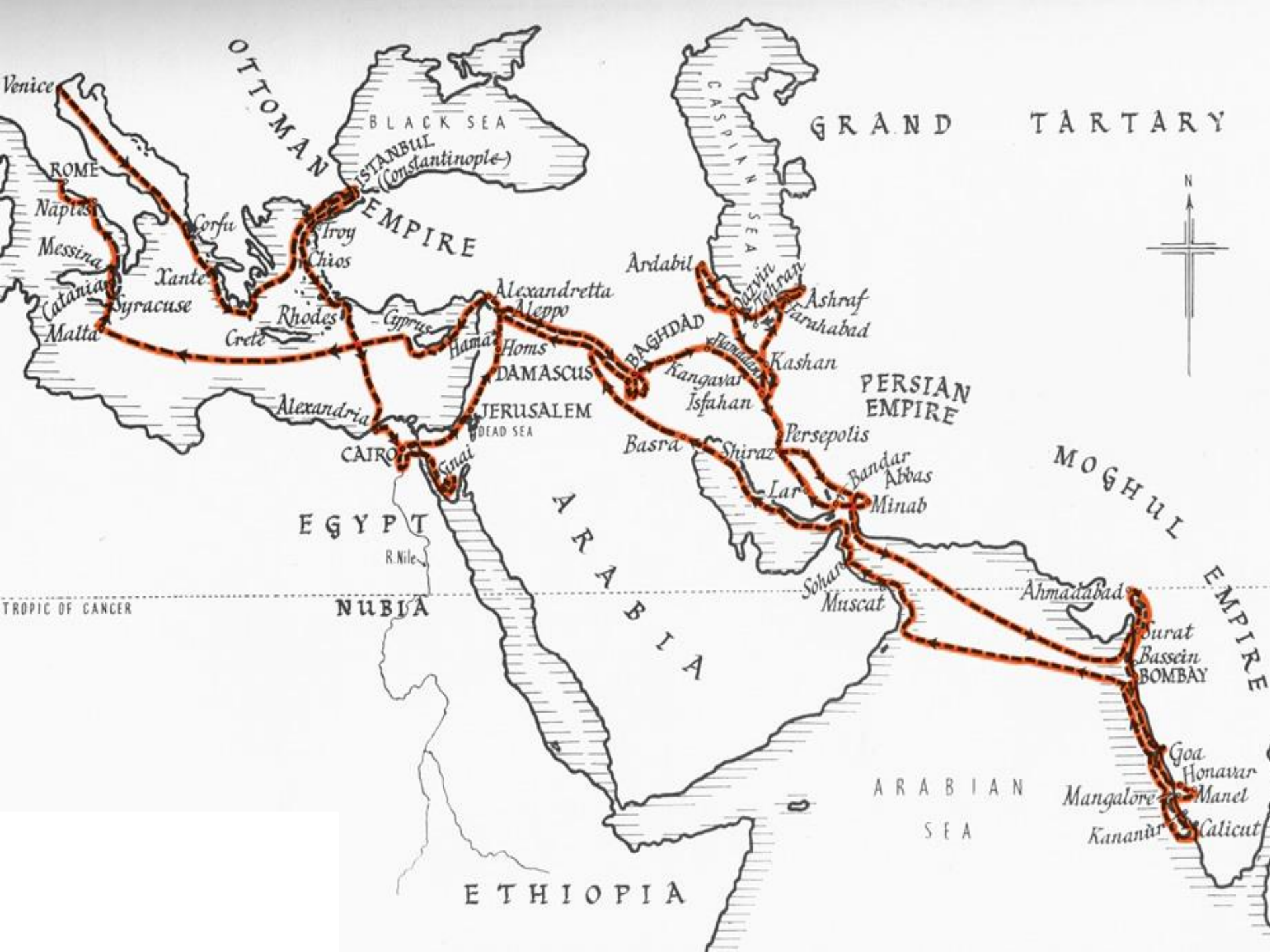
Leonhard RAUWOLFF

1535-1596

Nemecký lekár, botanik a cestovateľ
Do Levanty a Mezopotámie sa vydal zbierať
nové liečivé rastliny a poznatky o botanike –
po svojom návrate vydal herbár a neskôr
zápisky zo svojich ciest (*Dr. Leonhart
Rauwolf's Travels into the Eastern
Countries*)

Najprv sa doplavil do Tripolisu, odtiaľ
pokračoval cez Aleppo do Bagdadu
Ako prvý v Európe podal správu o
kávovníku, banánovníku, cukrovej trstine,
datlovníku, o účinkoch kávy
Vo svojom diele spomína zikkurat v Aqar
Kúfe (tiež ho považoval za pozostatok
Babylonu)

Pietro della VALLE

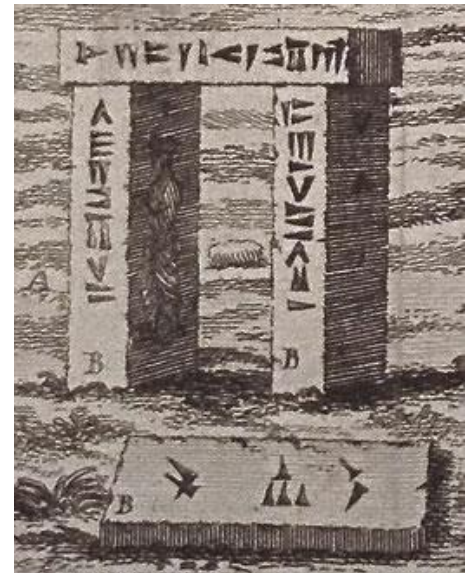
1586-1652, prezývali ho „*Il Pellegrino*“
Taliansky skladateľ, muzikológ, renesančný
Cestovateľ, hovoril turecky a perzsky
Ako prvý priviezol do Európy tehly s
ukážkami klinového písma (Persepolis,
Babylon)

Ako prvý tiež správne určil v Babylone
miesto tejto starovekej megalopolis (r.
1616) - 88 kilometrov južne od Bagdadu pri
meste Al-Hilla pri Eufrate.

R. 1625 nechal kopať Mukajjar (lokalita
mesta Ur), odkiaľ tiež priviezol tehly s
klinopisom

Čítanie:

<http://archive.aramcoworld.com/issue/201401/pietro.della.valle.pilgrim.of.curiosity.htm>

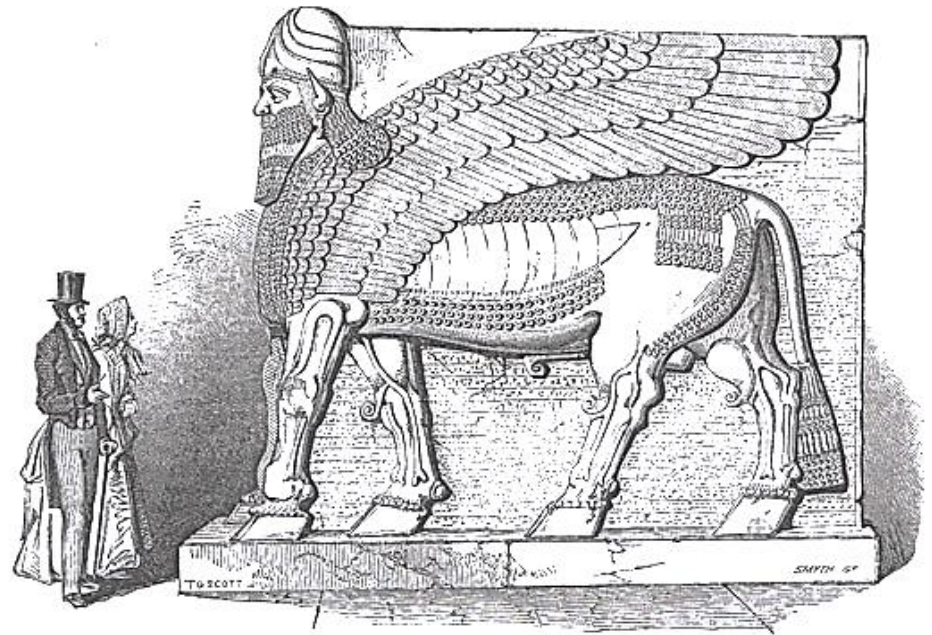
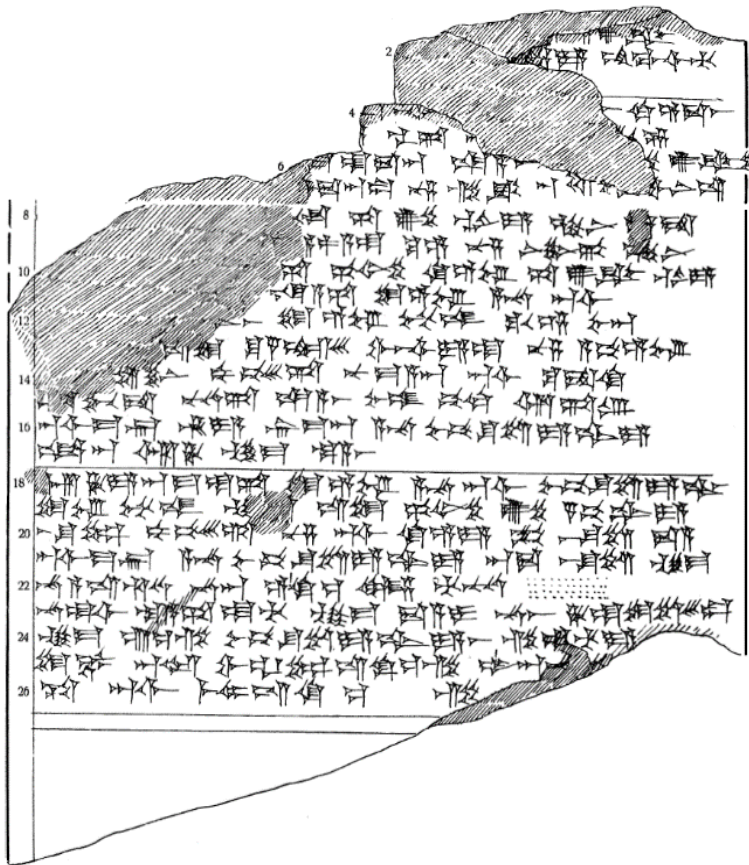

مجلس نرانی
فرمانروای
حکومت

I HATE YOU.

Starožitnícka etapa

Carsten NIEBUHR

1733-1815

Nemecký cestovateľ v dánskej službe

Jeho expedícia do Arábie začala veľmi nešťastne – umreli mu všetci druhovia (zdá sa, že on prežil, lebo sa lepšie adaptoval, nosil miestny odev a jedol miestnu stravu)

R. 1765 navštívil mesto Hillu, v okolí ktorého uvidel zrúcaniny Babylonu a Borsippy (myslel, že obe ruiny náležia tzv. „Veľkému Babylonu“ – mylná hypotéza)

Mosul stotožnil s Ninive

Obstaral verné kópie trojjazyčných staroperzských klinopisných textov z Perzepolu (kt. neskôr použil k pokusu o rozlúštenie Grotefend) – dovtedy sa myslelo, že ide len o dekoráciu, nie o písmo

Odvodil, že klinopis sa číta zľava doprava a rozdelil ho do 3 tried

Nachricht von unserer Reise in Yemen
den 29ten Dec: giengen wir zuerst zu Lohcia, den
ein Haven in Yemen, an Land. Von hier gieng
F. Forstkal nach Moor und Wadi Suddud, wir
sahen hier keine besondere Nebenreizen.
den 20ten Febr reisetem wir alle von Lohcia nach
Taki, welche beyde Städte 4 Tage Reise von e
von hier gieng der Prof. Forstkal eine lange
die und Kusma zu botanisiren, der Med
ler und ich giengen auch nach Hadra die ja
zu sehen. der Medicus und Prof von Me
gen nach her nach Hodeida. Ich machte au
be nach Hadra eine andere nach Galefa, H
nd wo nach Beitel-faki zuruck. Ich gieng na
und Zabid und endlich mit Prof. Forstkal
bos nach Udden, Djöbla und Taer, und s
ber Has und Zabid zuruck nach Beitel-fa
den 20ten April reisetem wir alle von Beitel-fa
ncha, wiederum 4 Tage Reise. Hier fielde
Haven in eine starke Krankheit und sta
blen am 25ten May.
den 2ten Junij giengen wir ubrigen von Mocha nach
derum 4 bis 5 Tage Reise, und von Taer re
den 29ten Junij. wir kamen aber nicht weit
Serim woselbst der Prof. Forstkal krank
und den 11ten Julij starb. den 13ten Julij re
in Subrigen von Serim und kamen den
Nachmittags zu Saraa. d. 19ten hatten wir
entliche Audientz bey dem Amam. d. 23ten
in Abschieds Audientz.
den 2ten Aug. reisetem wir wiederum den 26ten Julij
shah und Beitel-faki und kamen den
wieder nach Mocha.
den 1ten Aug. kam der erwunschte Tag der 21ten August
alle an bord giengen, ich mit halber Gesa
Medicus, der Mahler und der Europaisch
ta in sehr schlechten Umstanden
diesem starb der Mahler am 29ten Aug
eit von Cap Guardafui und der Medicus
hujus N W von Socatra.
den 1ten Sept. warffen wir bey Bombay das Anke
men ist Mocha das eintragligste Am
Amam wegen des starken Zolles. Udden
allerbesten Caffee, Rema, Djebi und Kusma
laffe. Djöbla hat einen Ueberflus an Horn

1. 𐎠𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠	𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠	𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠	𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠	𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠	𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠
2. AN.ŠÁR ^{ki}	ša	^d NÀ	^d taš-me-tu ₄	GEŠTUG ^{II}	DAGAL-tu ₄
3. Aššur	ša	Nabû	Tašmētu	uznē	rapaštu
4. Ashur	whom	Nabû	Tašmetu	ears/wisdom	broad
-
1. 𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠	=𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠	𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠	𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠	𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠
2. iš-ru-k[u-uš]	⁵⁷ e-ḥu-uz-zu	IGI ^{II}	na-mir-tu ₄	ni-siq
3. išrukuš	ēḥuzu	īnē	namirtu	nisiq
4. they.gave.him	he.acquired	eyes	sharp	best.of
-
1. 𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠	𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠	𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠	𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠	𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠	𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠
2. ṭup-šar-ru-ti	⁵⁸ ša	AŠ	LUGAL.MEŠ-ni	a-lik	maḥ-ri-ya
3. ṭupšarr-ūti	ša	ina	šarr-āni	ālik	maḥr-ya
4. scribe-ship	which	among	kings	goer.of	front-my
-
1. 𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠	𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠	𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠	𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠	𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠	𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠	𐎶𐎵𐎲𐎠𐎥𐎺𐎠
2. mām-ma	šip-ru	šu-a-tú	la	e-ḥu-uz-zu	⁵⁹ bul-ṭi	TA muḥ-ḥi
3. mamma	šipru	šuātu	la	ēḥuzu	bulṭi	ultu muḥḥi
4. any	work	this	not	he.learned	remedies	from top.of.head

FIRST REACTION

CARSTEN NEUBNER

Joseph de BEAUCHAMP

1752-1801

Opäť osoba duchovného stavu: pápež ho r. 1780 menoval pápežským generálnym vikárom v Babylonii, misionár

Navštívil Hillu, v Babylone bádala na pahorku Kasr, kde nechal vykopať kamenný blok, o ktorom kopáči verili, že je to modla (plastika Babylonského leva z 1. tisícročia pr.n.l.)

Dopočul sa o nálezoch glazovaných obkladov Ištarinej brány

Claudius James RICH

1786-1821

Vedel turecky, perzsky, arabsky, hebrejsky, sýrsky a „trochu čínsky“

1803: menovaný vojenským kadetom Britskej východoindickej spoločnosti, bol vyslaný do Istanbulu, neskôr cez Sýriu do Bombaja. Tam pobýval u sira Jamesa Mackintosha (bombajského hodnostára Spoločnosti) – vzal si jeho dcéru Mary

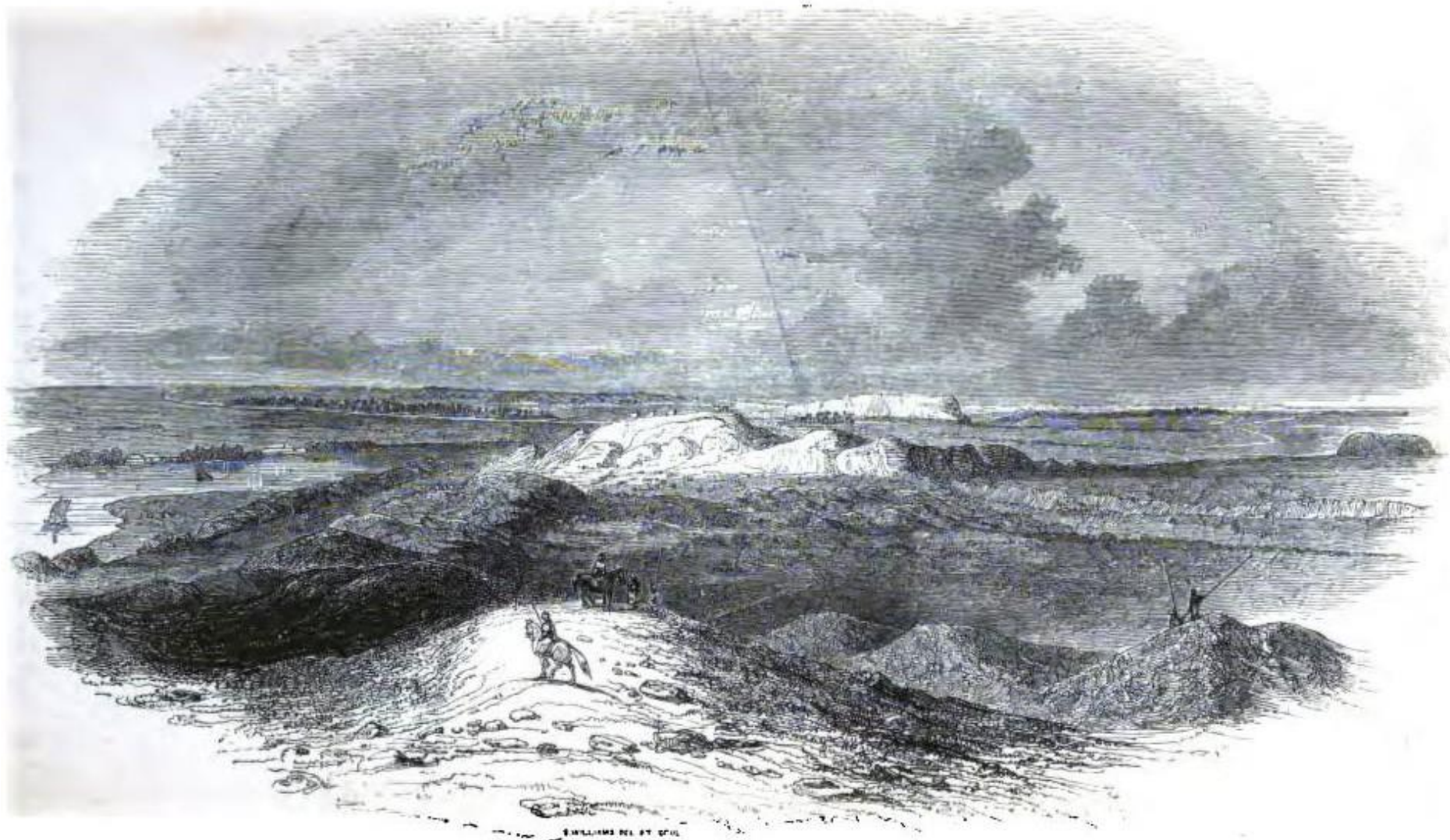
1808: stáva sa stálym britským rezidentom v Bagdade

1811: strávil 10 dní v Babylone, kde nechal vypracovať plán mesta, otvoril vykopávky a prehľadával podzemie – vykopali tam popísané tehly, *kudurru*, pečatné valčeky, kostru v rakve (asi našli letný palác Nabukadnezara II.)

1813: Rich publikuje *Memoir on the ruins of Babylon*

1821: umrel na cholera v Indii

GENERAL VIEW OF BABYLON.

elek

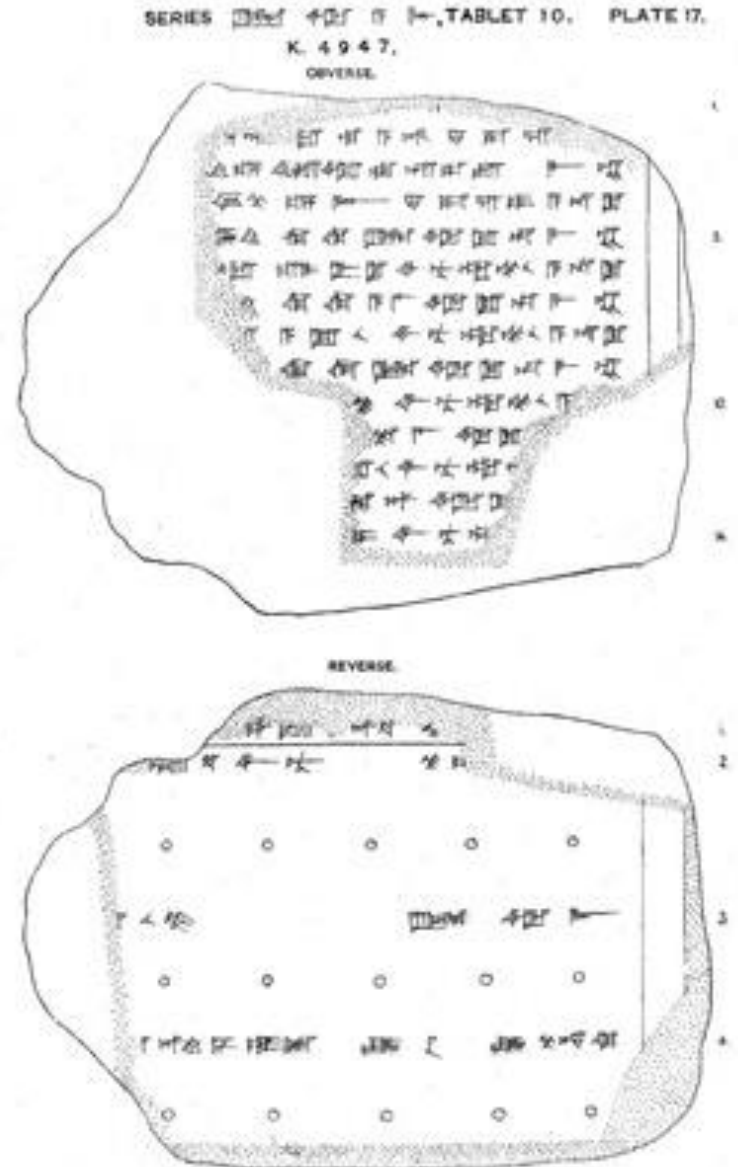
Po Richovej smrti jeho zbierku od jeho manželky Mary kúpilo **Britské múzeum**.
Odkaz na predmety z tejto zbierky:

http://www.britishmuseum.org/research/collection_online/search.aspx?people=93023&peopleA=93023-3-18

Zbierka obsahovala: mince, rukopisy, valce s klinopisom, tabuľky a zlomky tabuliek, popísané tehly, hraničný kameň, a i.

Richov prínos spočíva v tom, že obstaral **topografické podklady** Babylonu a Ninive – zachytil ich povrchový stav + vytvoril prvú rozsiahlu kolekciu textového a archeologického materiálu zo starovekej Mezopotámie.

Orientálne starožitnosti začali byť vnímané ako **samostatný a nezávislý prameň**.

Robert Ker Porter

Henry RAWLINSON

1810-1895

Študoval klasické jazyky, bol kadetom Východoindickej spoločnosti, bol veľmi športovo nadaný a fyzicky zdatný

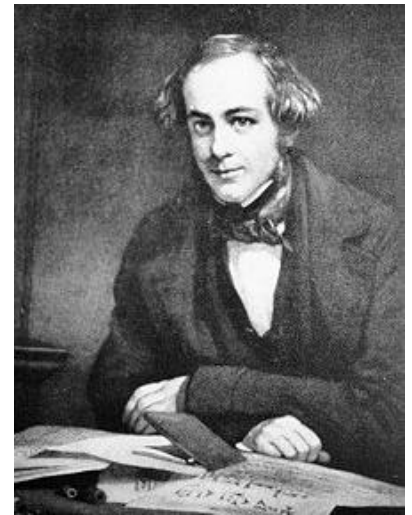
1835-1837: navštevoval lokalitu Behistún, kde okopíroval reliéfy a skálne nápisy patriace kráľovi Dáreiovi Veľkému (podarilo sa mu to iba za použitia lana a rebríkov)

Pri čítaní nápisu vychádzal Rawlinson zo znenia mien achaimenovských vládarov, identifikoval skupinu kráľovských titulov a už koncom 1837 preložil prvé dva odstavce

Video:

<https://www.youtube.com/watch?v=SX6ZdgkaWh0>
(Behistun inscription)

Hlavné dielo:
*The Cuneiform
Inscriptions of Western
Asia (tri zväzky)*

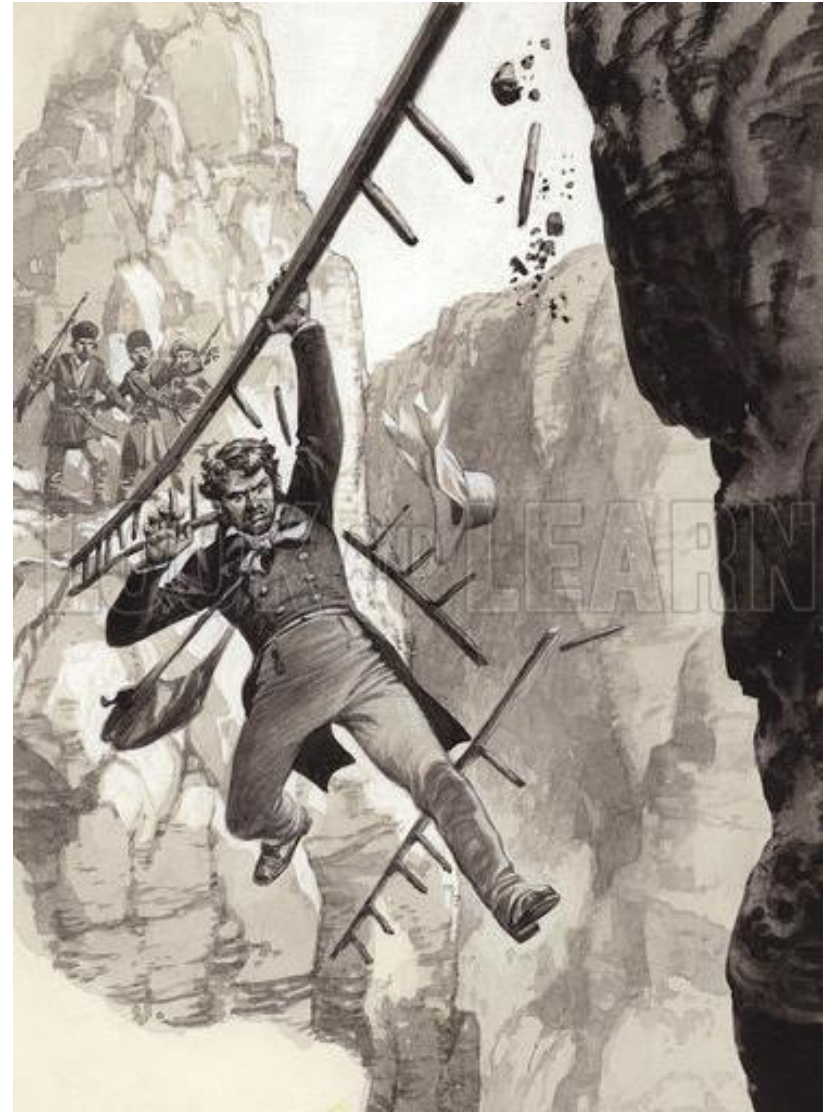
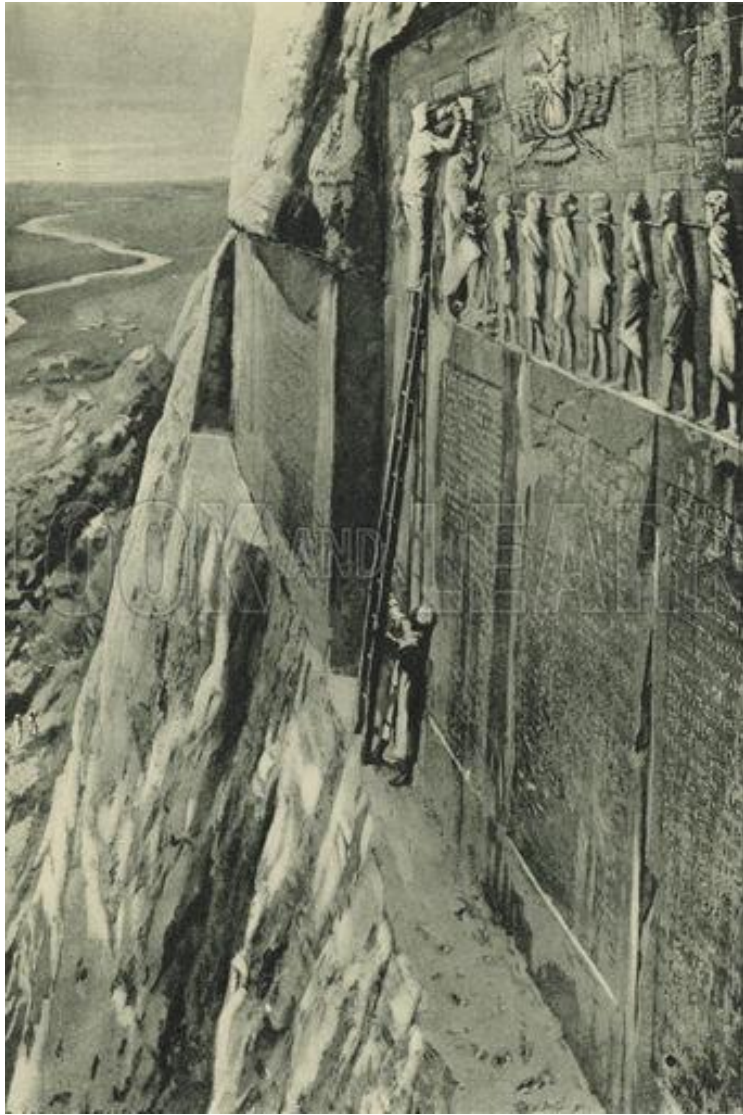
Akkadský

Elamský

Staroperzský

Austen Henry LAYARD

1817-1894

how to become...
A VICTORIAN Archaeologist

Part I - (gentlemen)

Facial Hair

The essential accoutrement for a Victorian archaeo-gentleman. Make it mutton-chop, Flashman, Fu-manchu or Full Bush - just make sure you have some.

Arrogant Stance

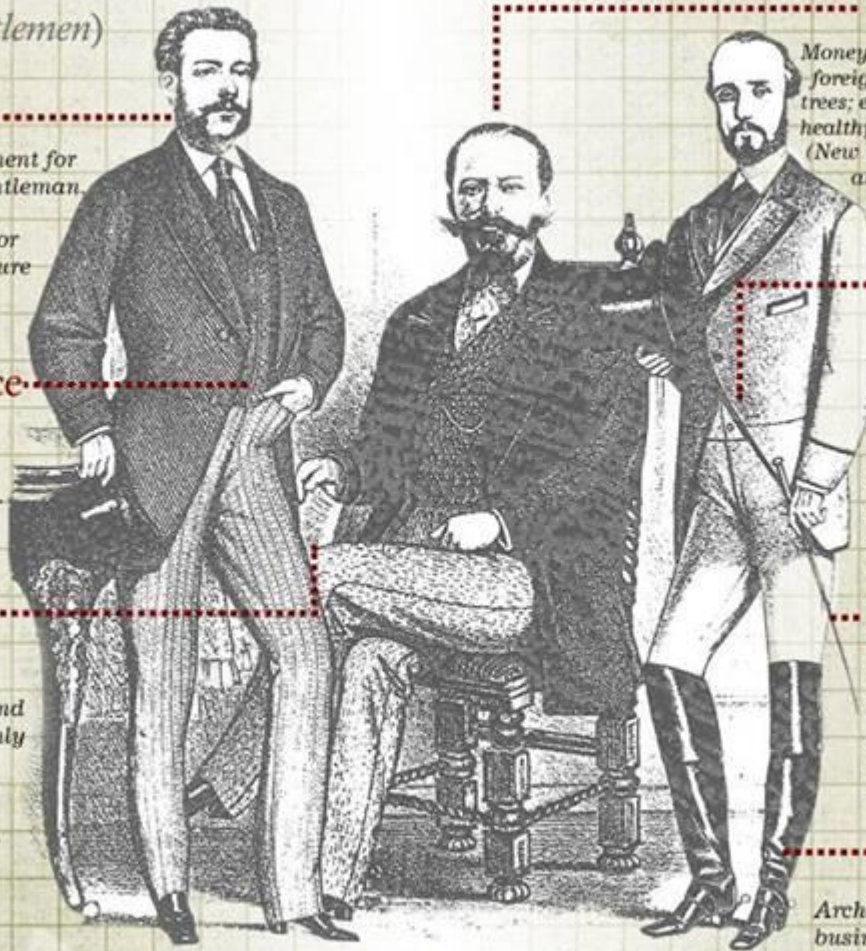
Face down your critics with a number of pre-prepared hand placements and signals. Common folk are oft cowed by such gestures.

Preconceived Results

Save time in the field and ensure theory stays firmly on the shelf. Decide on your discovery prior to commencing work. (A known Classical city or figure from history will suffice)

Past Horizons [/pa:st/] [/he'riaz'eon'z/]

To expand thoughts in new and exciting ways without frontiers

Wealthy Patron

Money to continue your debauch in foreign climes does not grow on trees; ensure your patron has a healthy balance and is noble. (New World money is acceptable at a push if not mentioned in polite society)

Strong Constitution

Food outwith the City of London will be in the main offensive and barely palatable, therefore ensure you have a stock of fresh comestibles as well as a selection of preserves and condiments. On no account attempt to consume French foods (wine excepted)

Pointing Device

Remove the need to bend down in order to provide instruction; by utilising a riding crop, cane or similar. Can also aid in seeing off curious locals.

Patent Leather Footwear

Archaeology can be a dirty business - but that is no reason for mud to stick. Of course a servant must be employed to keep it that way.

However for modern archaeologists there is always Past Horizons
www.pasthorizonspr.com

Adablu 0724

„bits of pottery decorated in an unusual manner...“

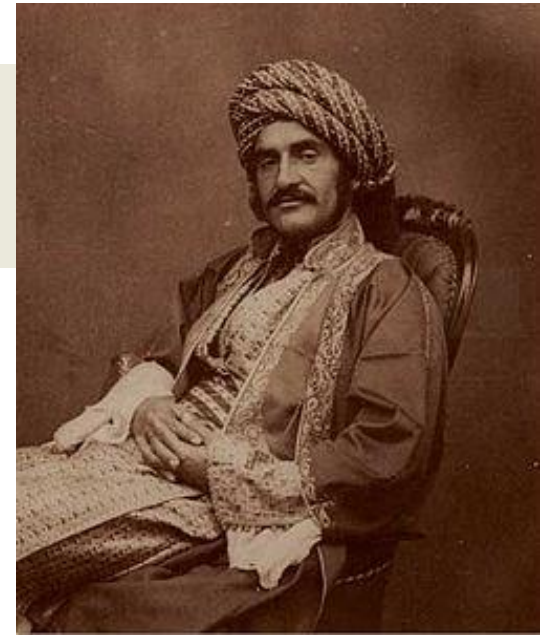
Bit-Hal (...) [1]-772

Hormuzd RASSAM

1826-1910

Pochádzal z kresťanskej rodiny z Mosulu

Bol „placmajstrom“ Henryho Layarda: viedol vykopávky v Nimrude, na Kujundžiku (Ninive) a na lokalite Abu Habba (Sippar)

Čo je to *firmán*?

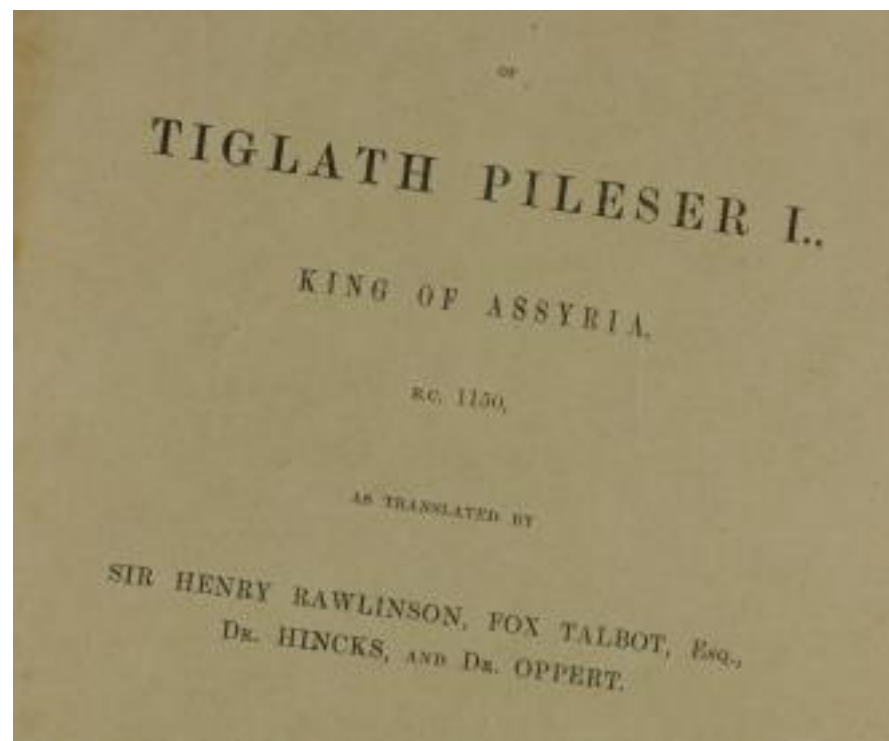

Zrod asyrológie

29.5.1857 zaslala *Royal Asiatic Society* štyrom pánom:

Henry Creswicke Rawlinson, Edward Hincks, Julius Oppert a William H. Fox Talbot

kópiu novoobjaveného nápisu panovníka Tiglatpilesara I. – mali ich nezávisle na sebe preložiť. Skutočnosť, že dosiahli takmer identických prekladov potvrdila, že to nebol iba výmysel

Zhrnutie 2. lekcie

Do Európy sa dostali prvé ukážky klinopisu a archeologické pamiatky zo starovekej Mezopotámie – vzbudili ohromný záujem európskej verejnosti a Britskej východoindickej spoločnosti

Orientálne starožitnosti začali byť vnímané ako **samostatný a nezávislý prameň**

Prvé vykopávky

Veľmi nešetrné, cieľ bol získať tabuľky a monumenty

Prvé topografické plány lokalít Ninive, Babylon

Preloženie klinopisu a zrod asyrológie

Ďakujem za vašu pozornosť!

I found this
humerus

